

Kultur & Nöje

"Vårt arbete" på Lunds konsthall och "Massa i rörelse" på Kalmar konstmuseum

Publicerad 09:18

Maja Bajevics "Arts, crafts and facts" på Lunds konsthall. Foto: Galerie Peter Kilchmann

Tillfällighet eller statement? Arbetsprocesser i historia och nutid.

Utställningar

"Vårt arbete"

Lunds konsthall

Visas t o m 1/5.

"Massa i rörelse"

Kalmar konstmuseum

Visas t o m 28/2.

Dan Jönsson

Följ skribent

Det liknar en självmordsaktion. Lunds konsthall står mitt i sin svåraste politiska kris någonsin och öppnar i det läget en utställning som måste vara precis vad kritikerna väntat på för att få slakta verksamheten. Diskreta akademiska arkivprojekt, burkiga engelska videoprojektioner utan textremsor där de mumlande ljudspåren drunknar i ekot från hallens bedrövliga akustik...

En olycklig tillfällighet kanske. Eller tvärtom, ett kompromisslöst statement i ett läge när framtiden är osäker och utredningskonsulterna står för dörren? "Vårt arbete" är hur som helst en ambitiös grupputställning helt i fas med samtidskonstens nyväckta intresse för arbetslivets processer och hierarkier. Här finns också historiska referenser till en utställning med samma titel som konsthallen visade 1978, i den tidens progressiva anda.

Vad har hänt sedan dess? Hur har synen på arbete, och inte minst på arbetarens möjlighet att påverka det, förändrats? Politiskt? Och i konsten?

I "Vårt arbete" gestaltas dessa samhällsförändringar med hjälp av verk från sjuttioalet och i dag. K P Brehmers färgglada veckodiagram över en arbetares humörsvängningar ger resonans åt Maja Bajevics broderade grafer över prisutvecklingen på olika råvaror. Bilderna av den sovande konstnären i Mladen Stilinovics "Artist at work" blir på samma vis en kul kontrast till Oliver Walkers raffinerade "One euro", en serie videofilmer som dokumenterar den tid det tar att tjäna en euro på olika nivåer av den globala arbetsmarknaden – från en sekund i finansvärlden till en dryg timme på bomullsfälten.

Det är elegant gjort. Mina invändningar mot den här utställningen gäller inte innehållet, utan iscensättningen. Lunds konsthall har aldrig fungerat särskilt bra att visa video i, men i "Vårt arbete" försvinner flera verk totalt i interferens och språkförbistring.

Ren katastrof blir det i Berwick Street Film Collectives klassiker "Nightcleaners" där ljudet helt störs ut, men även intervjuerna i Ester Shalev-Gerz arkivprojekt om arbetarframställningar i konsten är närmast hopplösa att uppfatta i den stökiga ljudmiljön.

Vana konstkonsumenter känner säkert igen det här som ett återkommande problem, och även om det lätt skulle kunna lösas med hjälp av textremsor eller åtminstone hörlurar så är det knappast teknik det handlar om. Utan estetik.

Oöversatta videor och taskigt ljud är helt enkelt statusmarkörer i en fisförnäm konstvärld där publiken inte bara förväntas ha utmärkta kunskaper i engelska utan också en konceptuell förståelse för att det som sägs i dessa filmer egentligen inte är så viktigt.

Effekten blir avvisande och mystifierande, vilket leder till följdfrågan vem denna utställning egentligen riktar sig till? Och varför?

Som sagt, trist att just i detta läge tvingas ställa dessa frågor. Utställningen hade behövt något av den provokativa skruven i Kalmar konstmuseums lilla men vassa "After labour" – där Lars Novängs och John Huntingtons "frihetsförmedling" fräckt vänder upp och ner på Arbetsförmedlingens värdegrund med sin till förväxling realistiska kontorsmiljö (se DN 14/1). Eller av den självklara platsförankringen i samma museums "Massa i rörelse", där sex konstnärer med olika metoder kommenterar strukturomvandlingarna i den småländska

glasindustrin.

Vad betydde det för formgivaren när Kosta flyttade sin produktion till Kina? Hur ska de små inlandskommunerna i "Glasriket" hamna på kartan igen? I personliga berättelser, dokumentära installationer, videoverk och – förstås – glas manar de fram den melankoliska bilden av ett hantverksbaserat samhällsbygge som snart är historia. Malin Pettersson Öberg i sin meditativa videoessä om glasets kulturhistoriska betydelse; Caroline Mårtensson med sin samling torkade örter från olika övergivna bruksmiljöer.

Det är en lågmäld utställning, knappast estetiskt innovativ men gjord med både humor och en insisterande närvaro som griper tag i mig. Ett fint exempel på politisk konst som gör det obetydliga betydande och stort.

Dan Jönsson

Kultur & Nöje

Vita skulpturer på två granngallerier

Publicerad 09:14

Bild 1 av 3 Eva Hilds "Around", aluminium. Foto: Galleri Andersson Sandström

Både Eva Hild och Cajsa von Zeipel skulpterar vita kroppar i spiralrörelser. Men deras galleriutställningar i samma kvarter är ändå väsensskilda, skriver Birgitta Rubin.

Utställningar

"Slukhål"

Eva Hild

Galleri Andersson/Sandström, Stockholm.

"Saturn return"

Cajsa von Zeipel

Andréhn-Schiptjenko, Stockholm.

Båda visas t o m 20/2.

Birgitta Rubin

Följ skribent

Eva Hild var en av de första keramikerna som klev in på den svenska konstscenen, i sällskap med Hertha Hillfon och nu senast Per B Sundberg och Mårten Medbo. Hild tog snabbt nästa kliv rakt ut i konstvärlden och har på senare år breddat registret material- och formatmässigt. I somras invigdes hennes hittills största offentliga verk, den tre ton tunga, sex meter höga och sju meter breda aluminiumskulpturen "Rubato – Free flow" utanför konserthuset Malmö live.

På **Galleri Andersson/Sandström** ställer hon nu ut sina karaktäristiskt organiska, mjukt vridna former i både massiv metall och skört stengods, lika många äggskalsvita som sammetsvarta. Mäktigast är två aluminiumskulpturer: den vitmålade, amorfa "Among" som fått ett eget rum och den svartpatinerade "Around". Den senare är till synes en enklare form, en svepande vågrörelse som fascinerande nog fullständigt förändrar karaktär när man rör sig runt den.

På nära håll är metallytorna aningen bubbliga, en rest från frigolitmodellernas "poriga" yta. De keramiska skulpturerna är däremot släta. De knådas för hand och byggs upp med tunna lerringlar, torkas, slipas försiktigt, bränns och färgas in. Efter att länge ha arbetat uteslutande med vitt stengods så gjorde Hild plötsligt en helsvart utställning 2009 – nu växlar hon fritt emellan motpolerna svart och vitt.

Yin och yang, tänker jag, särskilt som Hild förhåller sig lika tydligt till den faktiska formen som till hålrummets volym. Tomheten som begrepp, liksom balansen mellan den kvinnliga och den manliga urkraften, är central inom den kinesiska filosofin och konsten.

Men Eva Hilds abstrakta former går att läsa på många sätt, därav storheten. De kan

påminna om koraller och fossil men också om mänskliga bäckenben och ryggradskotor – inte så konstigt eftersom hon först utbildade sig till sjukgymnast. Nästan alltid ger den sinnliga, matta ytan en konkret känsla av hud och de rytmiskt böljande formerna en fysisk upplevelse av kurviga kroppsdelar. De är i sin tur sammanfogade till komplexa strukturer, där "kroppsöppningar" återkommer.

Till detta kan man lägga psykologiska tolkningar och se skulpturerna som mentala processer, som rörelser utifrån och in, ner under ytan och genom inre rum. Titeln "Slukhål" pekar i den riktningen. I utställningsfoldern berättar Eva Hild om ett minne från barndomen, då snön gav vika och hon likt Alice i Underlandet tumlade genom ett mörkt hål och sedan drogs ner i en smältvattenström.

Denna virvelrörelse går igen i Cajsas von Zeipels vita gipsskulpturer på Andréhn-Schiptjenko. Hon är även aktuell med en skulptur på Artipelags grupputställning "Den monokroma symfonin". Likt Hild har hon gjort internationell karriär och är numera bosatt i New York.

Men om Eva Hilds skulpturer är nonfigurativa, harmoniska och tidlösa, så är von Zeipels alltid föreställande och mer utåtagerande, nästan genomgående kvinnofigurer med moderiktiga frisyrer, kläder och titlar som refererar till nutida fenomen som jetlag och Tinder. Det manieristiska draget lever kvar i hennes omsorgsfullt skulpterade kroppar, med långsträckta lemmar och överdrivna, dramatiska poser. Likaså kängan riktad mot manssamhället, jämte den klassiska traditionen och mytologin.

Men i denna utställning har von Zeipel i huvudsak lämnat de anorektiska, sårbara och samtidigt sexuellt utmanande tonårsflickorna, med sig själv som modell. Här är kvinnorna mindre narcissistiska och upproriska, de har mognat och en är dessutom gravid. Titeln "Saturn return" är ett astrologiskt begrepp, det symboliska insteget i vuxenheten.

En del karaktärer är nu också avkapade och i de senaste skulpturerna finns surrealistiska referenser. I två byster leds associationerna till madonnor med dok och Marie Antoinette, i kombination med höga rokokoperuker.

Det blir ibland lite för utrerat för min smak och stundtals tänjer von Zeipel anatomierna väl långt. Men ett par av de nyaste skulpturerna har ett uttryck och ett symbolspråk som med stark precision träffar en nerv och landar mitt i samhällsdebatten.

Helt underbart känslig och mångbottnad är "Stranger at your own party", en känsla nog de flesta känner igen. En gravid kvinna med dreadlocks och stringtrosor vrider den vitbleka, nakna överkroppen och tittar över axel. I handen håller hon en cigarrett och ser förtvivlat malplacerad ut, med magen pekande åt ett håll och ett oskuldsfullt litet ansikte som tittar ut ur ryggen.

Snett emot står en androgyn pojkflicka i halvfigur och stirrar tomt, med mörka ögonbrunnar skuggade under kepsen. I en viss vinkel syns en hand som tafsar på hens rumpa.

Birgitta Rubin